

Bronbemalingen en de vormvrije m.e.r.-beoordeling

In een m.e.r.-beoordeling kijkt het bevoegd gezag of een bemalingsproject belangrijke nadelige milieugevolgen kan hebben. In het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) staat wanneer een m.e.r.-beoordeling aan de orde is. Op 7 juli 2017 is dit Besluit gewijzigd. Gevolg is dat voor vergunningplichtige bemalingen - waarvoor dit eerder niet verplicht was (<1,5 miljoen m³ per jaar) - een vormvrije m.e.r.-beoordeling moet worden aangevraagd. Met dit informatieblad informeert SIKB u over de praktische consequenties van deze wijziging in relatie tot het voorbereiden van een bronbemaling en de BRL 12000

Wijziging Besluit m.e.r.

In een m.e.r.-beoordeling kijkt het bevoegd gezag of een bemalingsproject¹ tot belangrijke nadelige milieugevolgen kan leiden. Als dat zo is, moet een volledige m.e.r. doorlopen worden. In het Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) staat wanneer een m.e.r.-beoordeling aan de orde is. Op 7 juli 2017 is dit Besluit gewijzigd.

¹ De termen 'bemaling', 'bemalingsproject' en 'grondwateronttrekking' worden in dit informatieblad door elkaar gebruikt. We bedoelen hiermee in dit kader hetzelfde, namelijk het onttrekken van een bepaald volume grondwater per jaar ten behoeve van het tijdelijk in den droge kunnen werken in een bouwput of sleuf.

Vóór de wijziging van het Besluit m.e.r. waren grondwateronttrekkingen onder een drempelwaarde van 1,5 miljoen m³/jaar vrijgesteld van m.e.r.-beoordeling. In de nieuwe situatie geldt dat voor vergunningplichtige bemalingen onder deze drempelwaarde (i.e. vergunningplichtige bemalingen < 1,5 miljoen m³ per jaar) een vormvrije m.e.r.-beoordeling moet worden aangevraagd.

Project (kolom 4)

m.e.r.-plicht	Grondwateronttrekking: ≥ 10 miljoen m ³ per jaar
.....	C-lijst drempel
Formele m.e.r.-beoordeling	Grondwateronttrekking: ≥ 1,5 miljoen m ³ per jaar
.....	D-lijst drempel
Vormvrije m.e.r.-beoordeling	Grondwateronttrekking: ≤ 1,5 miljoen m ³ per jaar

Drempelwaarden Besluit m.e.r.: sinds juli 2017 geldt de verplichte vormvrije m.e.r.-beoordeling voor grondwateronttrekkingen onder de 1,5 miljoen m³ per jaar (bron: Commissie m.e.r.: www.commissiemer.nl/onze-diensten/mer-beoordeling)

Verschil formele en vormvrije m.e.r.-beoordeling

Inhoudelijk is er geen verschil tussen de 'formele' en de 'vormvrije' m.e.r.-beoordeling. Enkel de communicatie rond het besluit is anders. Het bevoegd gezag hoeft bij een vormvrije m.e.r.-beoordeling alleen de initiatiefnemer op de hoogte te stellen van het besluit om wel of geen volledige m.e.r. te doorlopen. Bij een formele m.e.r.-beoordeling moet dit besluit ook openbaar gemaakt worden, bijvoorbeeld in een huis-aan-huis-blad.

Aanpak vormvrije m.e.r.-beoordeling

De initiatiefnemer van een bemaling dient een aanmeldnotitie in bij het bevoegd gezag voor de grondwateronttrekking. Dit is in het algemeen de waterbeheerder. Binnen zes weken nadat de initiatiefnemer de notitie heeft verstrekt, moet het bevoegd gezag beslissen of een volledige milieueffectrapportage moet worden opgesteld. Deze beslissing moet door de initiatiefnemer vervolgens meegestuurd worden met de vergunningaanvraag voor de grondwateronttrekking. N.B. Als voor een project geen vergunning nodig is (i.e. als een melding volstaat of als ook een melding niet nodig is), is een m.e.r.-beoordeling en/of aanmeldnotitie niet aan de orde.

Uitwerking aanmeldnotitie

De aanmeldnotitie is vormvrij. Dat wil zeggen dat de initiatiefnemer zelf mag bepalen hoe de notitie is opgebouwd. Wel is vastgelegd welke inhoudelijke elementen de aanmeldnotitie moet bevatten. Dit is gekoppeld aan de wettelijke criteria voor het bevoegd gezag om te beoordelen of de activiteit nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben:

1. De kenmerken van de activiteit
2. De plaats van de activiteit
3. De kenmerken van mogelijke effecten.

In Bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn staan bij deze drie criteria verschillende subcriteria, zie ook tekstkader in volgende kolom.

Met betrekking tot de benodigde diepgang van de aanmeldnotitie adviseert Kenniscentrum InfoMil (onderdeel van Rijkswaterstaat) initiatiefnemers om zo mogelijk gebruik te maken van beschikbare kennis en ervaring binnen de eigen organisatie. 'In veel gevallen zal de vormvrije m.e.r.-beoordeling kunnen worden gebaseerd op "expert opinions" [...] maak gebruik van gegevens over vergelijkbare activiteiten, bijvoorbeeld van de website van de Commissie m.e.r. of uit de eigen organisatie, van buurgemeenten e.d. [...] Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de vormvrije m.e.r.-beoordeling 'ontaaard' in een uitgebreid onderzoek naar mogelijke milieugevolgen! [...] hou het zo kort en bondig als verantwoord is!' Specifiek voor bemalingen vraagt een waterbeheerder vaak bij de aanmeldnotitie om een geohydrologische onderbouwing, bijvoorbeeld een bemalingsadvies.

Relatie met de SIKB-Beoordelingsrichtlijn 12000 'Tijdelijke bemaling'

SIKB is een onafhankelijke stichting voor kwaliteitsborging in de uitvoering van bodembeheer. Diverse richtlijnen, protocollen en handreikingen worden door SIKB beheerd en dragen hieraan bij. Voor bemalingen is de beoordelingsrichtlijn (BRL) 12000 'Tijdelijke bemaling' opgesteld, waar protocol 12010 'Voorbereiden melding of vergunningaanvraag' een onderdeel van is. Hierin is een checklist 'Risico's' opgenomen, zie onderstaande figuur. Veel van de milieueffecten die in de aanmeldnotitie beschreven moeten worden, staan ook in deze checklist. Bij een volgende herziening van de BRL SIKB 12000 wordt de checklist verder uitgebreid met de eerdergenoemde elementen uit Bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn.

Potentieel gevaar	Aanwezig?	Toelichting
Effecten in bouwput of sleufbemaling		
Onvoldoende verlaging en/of neerslagoverlast	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Hogere debieten dan aangevraagd via melding/vergunningaanvraag	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Langere tijdsduur door uitloop bouwwerkzaamheden	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Opbarsten putbodern	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Instabiliteit damwanden en/of taluds	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Horizontale of verticale grondverplaatsingen	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Effecten in de omgeving		
Zettingen en zakkingen	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Droogstand en aantasting houten palen	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Verplaatsen en/of onttrekken verontreinigd grondwater	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Beïnvloeding grond- of grondwatersaneringen en nazorg	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Beïnvloeding drinkwaterpompstations en milieubeschermingsgebieden	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Beïnvloeding andere bemalingen/ permanente onttrekkingen/KWO systemen	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Schade aan landbouw	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Aantasting natuurwaarden en groenvoorzieningen (zoals kwetsbare, monumentale bomen)	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Aantasting archeologisch en aardkundige waarden	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Upconing van brak en/of zout grondwater	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Aantasting strategische zoet grondwatervoorraden	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Grondwateroverlast (in het geval van retourbemaling)	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Opbarsten (water)boderns	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Overschrijden lozingsnormen onttrokken grondwater	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Geaccumuleerde effecten		
Combinatie met heiwerkzaamheden	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Combinatie met damwanden heien/trillen	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Combinatie met sloopwerkzaamheden	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Combinatie met (zwaar) transport materiaal/materieel	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Combinatie met werken van derden in de directe omgeving	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	
Andere mogelijke geaccumuleerde effecten	☐ ja ☐ nee ☐ nvt	

Figuur: Checklist risico's ten behoeve van voorbereiding melding of vergunningaanvraag
(bron: www.sikb.nl/bodembeheer/richtlijnen/brl-12000)

1. Kenmerken van de projecten

- de omvang van het project,
- de cumulatie met andere projecten,
- het gebruik van natuurlijke hulpbronnen,
- de productie van afvalstoffen,
- verontreiniging en hinder,
- risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

2. Plaats van de projecten:

- het bestaande grondgebruik,
- de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied,
- het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de volgende typen gebieden: a. wetlands, b. kustgebieden, c. berg- en bosgebieden, d. reservaten en natuurparken, e. gebieden die in de wetgeving van lidstaten zijn aangeduid of door die wetgeving worden beschermd; speciale beschermingszones door de lidstaten aangewezen krachtens Richtlijn 79/409/EEG (= Vogelrichtlijn) en Richtlijn 92/43/EEG (= Habitatrichtlijn) en f. gebieden waarin de bij communautaire wetgeving vastgestelde normen inzake milieukwaliteit reeds worden overschreden, g. gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid, h. landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

3. Kenmerken van het potentiële effect (te beschouwen in samenhang met de criteria van de punten 1 en 2):

- het bereik van het effect (geografische zone en grootte van de getroffen bevolking),
- het grensoverschrijdende karakter van het effect,
- de waarschijnlijkheid van het effect,
- de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect.

Tekstkader: Subcriteria voor het bevoegd gezag om te beoordelen of de activiteit nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben (bron: Bijlage III van de Europese richtlijn 2011/92/EU: www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/procedurehandleiding/wanneer-beoordeling/besluit-0/toevoegingen/begrippen-lijst/?Bgrldt=114188)

Geraadpleegde bronnen en/of meer informatie bij:

- **Besluit milieueffectrapportage:**
<http://wetten.overheid.nl/BWBR0006788/2018-01-01>
- **Informatie over drempelwaarden in het Besluit m.e.r.:**
www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/praktijkhandreiking/beoordeling-vorm/drempelwaarde/vormvrije/
- **Informatie over de aanpak van de vormvrije m.e.r.-beoordeling:**
www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/praktijkhandreiking/beoordeling-vorm/drempelwaarde/ en
www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/mer/praktijkhandreiking/beoordeling-vorm/drempelwaarde/aanpak-vormvrije/
- **Commissie m.e.r.:**
www.commissiemer.nl/onze-diensten/mer-beoordeling
- **Kenniscentrum Infomil:**
www.infomil.nl/leefomgeving/infomil/
- **SIKB-protocol 12010 'Vorbereiden melding of vergunningaanvraag':**
www.sikb.nl/bodembeheer/richtlijnen/brl-12000.
Wilt u op de hoogte blijven van updates van onze documenten? Houdt u dan onze website of Twitter @SIKB_info in de gaten of abonneer u op onze nieuwsbrief 'Tussen Bodem en Ondergrond'.